

УДК 343.14

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.2.28>

ПРОКОПЕНКО Н.М.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОБВИНУВАЧЕНОГО ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ**ENSURING THE RIGHTS OF THE ACCUSED DURING THE PRE-TRIAL INVESTIGATION: PROBLEMS AND PROSPECTS FOR IMPROVEMENT**

Актуальність статті полягає в тому, що забезпечення прав обвинуваченого під час досудового та судового розслідування є однією з найскладніших та найважливіших проблем сучасного кримінального процесу. Незважаючи на існування міжнародних стандартів та національних законодавчих актів, які гарантують права обвинувачених, на практиці часто спостерігаються численні порушення. Це свідчить про існування суттєвих проблем у забезпеченні прав обвинувачених під час досудового розслідування, що потребують комплексного аналізу та пошуку шляхів їх подолання. Вирішення проблем вимагає не тільки внесення змін до законодавства, але й запровадження ефективних механізмів контролю, моніторингу та підзвітності, а також підвищення рівня правової обізнаності населення. Метою дослідження є комплексний аналіз проблем забезпечення прав обвинуваченого під час досудового розслідування в Україні та визначення перспектив вдосконалення цього процесу. Це дослідження спрямоване на підвищення рівня правового захисту обвинувачених та вдосконалення кримінального процесу в Україні відповідно до міжнародних стандартів і вимог прав людини. Наукове дослідження зосереджено на аналізі правового забезпечення прав обвинуваченого в кримінальному процесі в Україні. В роботі розглянуто основні проблеми та виклики, які стоять перед правоохоронною системою у забезпеченні конституційних та міжнародних гарантій захисту прав осіб, залучених до кримінального судочинства. Аналіз охоплює ключові аспекти, такі як доступ до адвоката, право на інформацію, умови тримання під вартою, застосування торгур та жорстокого поводження, а також систему контролю та підзвітності правоохоронних органів. Дослідження виявляє суттєві недоліки в імплементації існуючих законів і рекомендує комплекс заходів для їх усунення. Серед них – посилення контрольних механізмів, розширення доступу до правової допомоги, підвищення правової обізнаності населення, та реформування законодавства для відповідності міжнародним стандартам. Результати дослідження мають на меті сприяти формуванню більш справедливої та ефективної кримінальної юстиції в Україні, з міцним захистом прав і свобод усіх учасників процесу.

Ключові слова: *Кримінальний процес, права обвинуваченого, правова допомога, доступ до адвоката, незаконне тримання під вартою, застосування торгтур, жорстоке поводження, контроль і підзвітність, міжнародні стандарти прав людини, реформа правоохоронної системи.*

The relevance of the article lies in the fact that ensuring the rights of the accused during the pretrial and judicial investigation is one of the most difficult and important problems of the modern criminal process. Despite the existence of international standards and national legislation that guarantee the rights of the accused, numerous violations are often observed in practice. This indicates the existence of significant problems in ensuring the rights of the accused during the pre-trial investigation, which require a comprehensive analysis and search for ways to overcome them. Solving the problems requires not only amendments to the legislation, but also the introduction of effective

mechanisms of control, monitoring and accountability, as well as raising the level of legal awareness of the population. The purpose of the study is a comprehensive analysis of the problems of ensuring the rights of the accused during the pre-trial investigation in Ukraine and determining the prospects for improving this process. This study is aimed at increasing the level of legal protection of the accused and improving the criminal process in Ukraine in accordance with international standards and human rights requirements. The scientific research is focused on the analysis of legal protection of the rights of the accused in the criminal process in Ukraine. The work examines the main problems and challenges facing the law enforcement system in ensuring constitutional and international guarantees of protection of the rights of persons involved in criminal proceedings. The analysis covers key aspects such as access to a lawyer, the right to information, conditions of detention, the use of torture and ill-treatment, and the system of control and accountability of law enforcement agencies. The study reveals significant shortcomings in the implementation of existing laws and recommends a set of measures to eliminate them. Among them are strengthening control mechanisms, expanding access to legal aid, increasing legal awareness of the population, and reforming legislation to meet international standards. The results of the study are intended to contribute to the formation of a fairer and more effective criminal justice system in Ukraine, with strong protection of the rights and freedoms of all participants in the process.

Key words: *Criminal process, rights of the accused, legal aid, access to a lawyer, illegal detention, torture, ill-treatment, control and accountability, international standards of human rights, reform of the law enforcement system.*

Постановка проблеми. Забезпечення прав обвинуваченого під час досудового та судового розслідування є однією з найскладніших та найважливіших проблем сучасного кримінального процесу. Незважаючи на існування міжнародних стандартів та національних законодавчих актів, які гарантують права обвинувачених, на практиці часто спостерігаються численні порушення. Це свідчить про існування суттєвих проблем у забезпеченні прав обвинувачених під час досудового розслідування, що потребують комплексного аналізу та пошуку шляхів їх подолання.

Основними проблемами, які виникають у процесі забезпечення прав обвинуваченого під час досудового розслідування, є:

Порушення права на захист, а саме статті 59 Конституції України, яка гарантує кожному право на правову допомогу та можливість вільного вибору захисника своїх прав, а стаття 63 Конституції України забезпечує право на захист для підозрюваного, обвинуваченого або підсудного [1].

Обвинувачені часто позбавлені можливості мати адвоката на початкових етапах розслідування, що обмежує їх здатність ефективно захищати свої права та інтереси. Відсутність кваліфікованої юридичної допомоги на цьому етапі може призвести до порушення права на справедливий судовий розгляд.

Незаконне тримання під вартою. Згідно ст. 371 ККУ свідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою караються заборобою обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років, пробаційним наглядом на строк до трьох років або обмеженням волі на той самий строк [2].

Часто обвинувачених тримають під вартою без належних правових підстав або перевищення допустимих строків. Це порушує принцип презумпції невинуватості та право на свободу та особисту недоторканність.

Туртури та жорстоке поводження. В «Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання» вказано термін "катування", що означає будь-які навмисні дії, що завдають людині сильного фізичного або морального болю чи страждання, з метою отримання інформації або зізнань від неї чи іншої особи, покарання за дії, які вона або інша особа вчинили чи підозрюються у вчиненні, а також для залякування або примушення її чи іншої особи. Такі дії здійснюються державними посадовцями або іншими особами, що діють у офіційній якості, з їх підбурювання, відома або мовчазної згоди. Біль або страждання, що виникають внаслідок законних санкцій і є невіддільними від них або випадковими, не включаються в це визначення [3].

В деяких випадках застосовуються туртури або інші форми жорстокого поводження для отримання зізнань або інших доказів. Це грубо порушує основні права людини та норми міжнародного права.

Недостатній контроль та підзвітність слідчих органів.
Відсутність ефективного контролю за діями слідчих органів призводить до зловживань владою, корупції та порушення прав обвинувачених.

Недостатня підзвітність слідчих органів створює передумови для виникнення системних порушень.

Неповна інформаційна підтримка та обізнаність обвинувачених.

Багато обвинувачених не володіють необхідною інформацією про свої права та процедури досудового розслідування, що обмежує їх можливості захисту.

Вирішення цих проблем вимагає не тільки внесення змін до законодавства, але й запровадження ефективних механізмів контролю, моніторингу та підзвітності, а також підвищення рівня правової обізнаності населення. Комплексний підхід до вирішення цих питань є ключем до забезпечення прав обвинувачених та вдосконалення кримінального процесу в цілому.

Аналіз останніх досліджень. Проблема забезпечення прав обвинуваченого під час досудового розслідування є об'єктом уваги багатьох вчених та правозахисних організацій. Останні дослідження у цій сфері висвітлюють як позитивні зрушення, так і серйозні проблеми, що потребують негайного вирішення. Ці проблеми вивчали В.М. Тертишник, О.О. Кузьмінський, Ю.М. Грошевий, О.Г. Яновська, А.В. Пономаренко, О.І. Тищенко, В.Г. Дрозд, Т.В. Волошанівська, І.В. Федоров, Т.Б. Вільчик та інші.

Мета дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз проблем забезпечення прав обвинуваченого під час досудового розслідування в Україні та визначення перспектив вдосконалення цього процесу. Це дослідження спрямоване на підвищення рівня правового захисту обвинувачених та вдосконалення кримінального процесу в Україні відповідно до міжнародних стандартів і вимог прав людини.

Виклад основного матеріалу. Особа отримує статус обвинуваченого (підсудного) тоді, коли слідчий або прокурор подає до суду обвинувальний акт щодо неї, діючи відповідно до процедури, встановленої статтею 291 КПК України. Забезпечення прав обвинуваченого під час досудового розслідування є однією з центральних проблем кримінального процесу. Розглянемо ключові аспекти правового забезпечення обвинувачених в Україні, основні проблеми, що виникають на цьому етапі, та можливі шляхи їх вирішення [4].

1. Правове забезпечення прав обвинувачених в Україні

Згідно з Конституцією України та Кримінальним процесуальним кодексом України (КПК), обвинувачені мають ряд основних прав, серед яких:

Право на захист: Стаття 20 КПК України передбачає, що кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має, зокрема, такі права: захищати себе особисто або скористатися юридичною допомогою захисника, вибраного на власний розсуд. Якщо обвинувачений не має достатніх коштів для оплати юридичної допомоги, він має право на безоплатну правову допомогу, якщо цього вимагають інтереси правосуддя [4].

Право на інформацію: обвинувачені мають право бути поінформованими про підозру та обвинувачення, а також про свої права і обов'язки під час досудового розслідування. Право на інформацію, яке визначено в статті 29 Конституції України, забезпечує, що кожній заарештованій або затриманій особі має бути негайно повідомлено про причини арешту або затримання, роз'яснено її права та забезпечено можливість від самого моменту затримання особисто захищати себе та скористатися юридичною допомогою захисника. Також, відповідно до статті 57 Конституції України, кожному гарантовано право бути обізнаним про свої права та обов'язки [1].

Кузьмінський О.О. вважає, що одним з ключових завдань судових та правоохоронних органів є забезпечення захисту всіх прав і свобод підозрюваного (обвинуваченого) у кримінальному процесі, який володіє невід'ємними правами, свободами та інтересами, гарантованими законом, відповідно до принципу орієнтованості на людину [5].

Право на адвоката: обвинувачені мають право на допомогу адвоката з моменту їх затримання або першого допиту. Кожна особа має гарантоване право отримувати юридичну допомогу, яке держава забезпечує через національну правоохоронну систему. Це здійснюється у відповідності до міжнародних правових стандартів, зокрема згідно з Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, прийнятим 16 грудня 1966 року. [6] Згідно статті 59 Конституції України у кожного є право на правову допомогу та вільний вибір захисника своїх прав. Стаття 63 Конституції України закріплює право на захист для підозрюваних, обвинувачених та підсудних [1].

Волошанівська Т.В., Федоров І.В. стверджують, що принцип забезпечення обвинуваченого права на захист є конституційним принципом, який має бути строго дотриманий на всіх

етапах кримінального процесу. Кримінальний процесуальний кодекс України 2012 року має на меті забезпечити дотримання основних прав людини, включаючи право підозрюваних та обвинувачених на захист. Вони аргументують, що цей принцип кримінального провадження створює умови для правового регулювання захисту від кримінального переслідування як одного з ключових прав, яке також гарантовано міжнародними нормами, і встановлює основні вимоги для кримінально-процесуальної діяльності учасників кримінального процесу, щоб належним чином реалізувати їх функції [7].

Право на відмову давати свідчення: обвинувачені мають право відмовитися від дачі свідчень проти себе та своїх близьких. Згідно статті 18 КПК нікого не можна змушувати визнавати себе винним у злочині або надавати інформацію, яка може бути використана для висунення звинувачень проти нього.

Кожен має право утримуватися від коментарів стосовно будь-яких звинувачень або підозр, відмовлятися відповісти на питання в будь-який час, а також повинна бути одразу проінформована про ці права.

Нікого не можна змусити надавати інформацію, яка може використовуватися для висунення звинувачень у злочинах, скоєних його близькими родичами або членами сім'ї [4]. Згідно статті 63 Конституції України особа не підлягає відповідальності за свою відмову надавати показання або пояснення стосовно себе, своїх членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких встановлено законодавством [1].

2. Основні проблеми забезпечення прав обвинувачених.

На практиці, незважаючи на існування законодавчих гарантій, обвинувачені часто стикаються з порушеннями своїх прав. Основні проблеми включають:

Недостатній доступ до адвоката: хоча законодавство передбачає право на адвоката з моменту затримання, на практиці обвинувачені часто не мають можливості скористатися цією правовою допомогою на ранніх етапах розслідування. Право на адвоката з моменту затримання закріплено у Кримінальному процесуальному кодексі України (КПК). Згідно зі статтею 52 КПК України, затримана особа має право на захист, і це право включає можливість негайно скористатися допомогою адвоката [4].

Проблема недостатнього доступу до адвоката на практиці часто виникає з кількох причин:

Інформаційного бар'єра: Нерідко затримані особи не повністю інформовані про свої права або про те, як і коли вони можуть звернутися за правовою допомогою. Це може бути результатом недостатньої роз'яснення прав при затриманні.

Логістичні та організаційні проблеми: Можуть виникати затримки у забезпеченні доступу до адвоката через організаційні проблеми у правоохоронних органах або через обмежену кількість доступних адвокатів, особливо у віддалених або менш населених регіонах.

Економічні обмеження: Хоча право на безоплатну правову допомогу існує, процес її отримання може бути складним і тривалим, особливо для осіб, які не можуть дозволити собі приватного адвоката.

Відсутність належного контролю: Іноді можуть бути випадки, коли правоохоронні органи не належним чином контролюються щодо дотримання цих прав, що призводить до порушень прав затриманих.

Ці фактори вказують на системні проблеми у забезпеченні права на адвоката, яке є критичним для забезпечення справедливості та дотримання прав людини в кримінальному процесі.

Порушення права на інформацію: обвинувачені не завжди вчасно інформуються про свої права та сутність обвинувачення, що обмежує їх можливості ефективного захисту. Право на інформацію для обвинуваченого чітко визначене в Кримінальному процесуальному кодексі України (КПК). Зокрема, стаття 42 КПК України забезпечує право кожного підозрюваного чи обвинуваченого бути інформованим про зміст звинувачення і про свої права [4].

Проблеми з правом на інформацію можуть виникати з декількох причин:

Неясність або неповнота інформації: Іноді правоохоронні органи можуть недостатньо чітко інформувати обвинувачених про зміст звинувачень або процедурні права, які вони мають. Це може бути результатом як недостатньої підготовки слідчих, так і навмисного утримання інформації.

Затримка в інформуванні: Правильне інформування має відбуватися відразу після затримання чи висунення звинувачень, але на практиці можуть бути затримки, що впливає на можливості захисту обвинувачених.

Мовні бар'єри: Якщо обвинувачений не розуміє мову, на якій надається інформація, це також може створити перепони для ефективного інформування. Стаття 42 КПК також зобов'язує надавати інформацію на зрозумілій мові [4].

Відсутність стандартизації: Частково проблема може виникати через відсутність єдиної стандартизованої процедури інформування, що призводить до варіабельності у практиці правоохоронних органів.

Ці фактори підкреслюють важливість не тільки правових норм, але й необхідності їх правильного виконання в практиці. Недоліки в інформуванні можуть суттєво вплинути на правосуддя, обмежуючи здатність обвинуваченого захищати свої права і вести ефективний захист.

Незаконне тримання під вартою: часто обвинувачені тримаються під вартою без належних правових підстав або перевищення допустимих строків. Незаконне тримання під вартою – серйозне порушення, яке часто виникає у кримінальному процесі. Воно може включати утримання осіб без належних юридичних підстав або на терміни, які перевищують законодавчо встановлені межі. Основні нормативні акти, які регулюють це питання в Україні, включають:

Кримінальний процесуальний кодекс України (КПК) – Зокрема, стаття 176 КПК визначає порядок застосування та продовження тримання під вартою. За цією статтею, рішення про тримання під вартою приймає суд, і терміни такого тримання повинні строго дотримуватися. Тримання під вартою може бути застосовано лише у випадках, чітко визначених законом, та має бути обґрунтованим наявністю конкретних доказів та обставин [4].

Конституція України – Стаття 29 Конституції забезпечує кожній особі право на свободу та особисту недоторканність. Згідно з цією статтею, ніхто не може бути заарештований або утриманий під вартою без належного рішення суду та належних правових підстав [1].

Причини порушень, пов'язаних із незаконним триманням під вартою, можуть бути різними:

Неправильне застосування закону: Слідчі або судді можуть неправильно тлумачити закони або перебільшувати ризики, які може представляти підозрюваний, що веде до необґрунтованого застосування тримання під вартою.

Затягування процесуальних термінів: У деяких випадках можуть спостерігатися затримки у розгляді справ, що призводить до надмірного продовження термінів тримання осіб під вартою.

Відсутність належного контролю та нагляду: Недостатній контроль за дотриманням процесуальних норм може сприяти тому, що неправомірне тримання під вартою залишається непомиченим і безкарним.

Забезпечення дотримання законодавства та прав людини вимагає суворої уваги та відповідальності від правоохоронних органів, судових інстанцій, а також від суспільства для моніторингу та відстоювання прав обвинувачених і підозрюваних.

Застосування тортур та жорстокого поводження: для отримання зізнань або інших доказів слідчі органи можуть застосовувати тортури або інші форми жорстокого поводження. Застосування тортур або жорстокого поводження є серйозним порушенням міжнародних і національних правових стандартів, які Україна покликана дотримуватись. Тортури заборонені як українським законодавством, так і міжнародними конвенціями, які ратифіковані Україною.

Згідно зі статтею 28 Конституції України, ніхто не може бути підданий тортурам, жорсткому або такому поводженню або покаранню, яке принижує гідність людини [1]. Згідно статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, жодна особа не має зазнавати тортур, нелюдського поводження чи покарання, яке принижує її гідність [8].

Кримінальний кодекс України (ККУ) – Стаття 127 ККУ передбачає кримінальну відповідальність за застосування тортур. Ця стаття встановлює відповідальність за дії, що завдають значного фізичного болю або моральних страждань [2].

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права – Який Україна ратифікувала, забороняє застосування тортур чи жорстокого, нелюдського чи принижуючого гідність поводження або покарання (стаття 7) [6].

Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання, визначає тортури як будь-які дії, які спричиняють сильний біль або страждання, фізичне або моральне, вчинені з метою отримання від когось інформації чи зізнання, для покарання чи з будь-якої іншої причини [3].

Попри ці правові заборони, випадки застосування тортур та жорстокого поводження все ще відбуваються, що свідчить про проблеми у правоохоронній системі та потребу у її реформуванні та посиленні механізмів контролю та відповідальності.

Недостатній контроль за діями слідчих органів: відсутність ефективного контролю та підзвітності слідчих органів сприяє зловживанням та порушенням прав обвинувачених. Недостатній контроль за діями слідчих органів є важливою проблемою, яка може призводити до зловживань та порушень прав обвинувачених. Це пов'язано з відсутністю ефективних механізмів моніторингу, обліку та підзвітності дій службових осіб, які здійснюють досудове розслідування. Регулювання цієї проблеми та встановлення відповідальності передбачені в декількох ключових нормативних документах:

Конституція України – Зокрема, стаття 32 захищає приватне життя осіб і вимагає, щоб збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу могли відбуватися лише з її згоди, окрім випадків, визначених законом, і тільки в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [1].

Кримінальний процесуальний кодекс України (КПК) – Забезпечує процесуальні гарантії для обвинувачених та визначає правила поведінки для слідчих, які мають на меті запобігання будь-яким зловживанням під час досудового розслідування. Статті КПК встановлюють відповідальність за порушення процедур та зловживання владою [4].

Закон України "Про прокуратуру" – Встановлює, що прокуратура здійснює нагляд за дотриманням законів під час досудового розслідування. Прокурор має право втручатися у випадках, коли слідчі дії є незаконними або коли права підозрюваних порушуються [9].

Закон України "Про Національну поліцію" – Регулює діяльність поліції, зокрема статті, що вимагають дотримання правил професійної поведінки та забезпечення прав людини під час здійснення поліцейських операцій [10].

Відсутність ефективного контролю може бути спричинена різними факторами, включаючи недостатню інституційну прозорість, обмежений доступ до інформації для громадськості, слабкі внутрішні та зовнішні механізми нагляду, та недостатню кваліфікацію або професіоналізм правоохоронних органів. Тому, зміцнення інституційного контролю, забезпечення належної підзвітності та прозорості в діяльності правоохоронних органів є критично важливим для запобігання зловживань та порушень прав обвинувачених.

3. Шляхи вдосконалення забезпечення прав обвинувачених.

Для покращення ситуації з забезпеченням прав обвинувачених під час досудового розслідування в Україні необхідно жити ряд заходів, зокрема:

Покращення доступу до правової допомоги: забезпечити обвинувачених кваліфікованими адвокатами з моменту затримання, розширити програму безкоштовної правової допомоги. Це передбачає збільшення доступності та охоплення програм, що забезпечують правову допомогу безкоштовно, особливо для осіб, які не можуть собі дозволити оплату за послуги адвоката.

Посилення контролю за умовами тримання під вартою: впровадити регулярний судовий контроль за умовами тримання під вартою та строками тримання, запровадити незалежні механізми моніторингу.

Запобігання застосуванню тортур та жорстокого поводження: посилити контроль за діями слідчих органів, впровадити незалежні механізми розслідування скарг на дії слідчих.

Підвищення правової обізнаності обвинувачених: проводити інформаційні кампанії та освітні програми для обвинувачених, забезпечити доступ до інформаційних ресурсів у місцях тримання під вартою.

Вдосконалення законодавства: внести зміни до Кримінального процесуального кодексу та інших нормативно-правових актів для посилення правового захисту обвинувачених.

Висновки. Це дослідження висвітлює ключові аспекти забезпечення прав обвинуваченого в кримінальному процесі в Україні, аналізуючи проблеми та виклики, які виникають на різних етапах досудового розслідування. Незважаючи на чітке законодавче врегулювання прав обвинуваченого, включаючи право на захист, інформацію та справедливий судовий розгляд, на практиці спостерігаються значні порушення цих прав.

Ми виявили основні проблеми, такі як недостатній доступ до адвоката, порушення права на інформацію, незаконне тримання під вартою та застосування тортур і жорстокого поводження. Відсутність ефективного контролю і підзвітності правоохоронних органів лише поглиблює ці проблеми і сприяє культурі безконтрольності.

На основі зібраних даних і аналізу, рекомендуємо наступні заходи для покращення ситуації:

Для покращення ситуації можна посилити механізм моніторингу та контролю: Введення жорсткіших процедур моніторингу дій слідчих і судових органів, зокрема через незалежні наглядові інстанції.

Забезпечення доступу до кваліфікованої правової допомоги: Розширення програм безкоштовної правової допомоги і гарантування доступу до адвоката з моменту затримання.

Підвищення правової обізнаності: Організація інформаційних кампаній для підвищення обізнаності громадян про їхні права та процедури, які застосовуються під час кримінального процесу.

Реформування законодавства: Приведення законів у повну відповідність з міжнародними стандартами прав людини, зокрема забезпечення захисту від тортур і жорстокого поводження.

Застосування цих рекомендацій може сприяти створенню більш справедливої та ефективної системи кримінального правосуддя в Україні, забезпечуючи дотримання основоположних прав і свобод обвинувачених, підозрюваних та інших учасників кримінального процесу.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Кримінальний кодекс України Документ 2341-III, чинний, поточна редакція – Редакція від 19.05.2024, підстава – 3687-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Документ 995_085, чинний, поточна редакція – Редакція від 13.11.1998, підстава – 234-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text

4. Кримінальний процесуальний кодекс України Документ 4651-VI, чинний, поточна редакція – Визнання конституційними окремих положень від 19.06.2024, підстава – v007p710-24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

5. Кузьмінський О.О. наукова стаття «Порушення прав підозрюваного (обвинуваченого) у кримінальному провадженні (аналіз практики ЄСПЛ). DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.42>

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права Документ 995_043, чинний, поточна редакція – Ратифікація від 19.10.1973, підстава –2148-08. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

7. Волошанівська Т.В., Федоров І.В. Наукова стаття «Процесуальний порядок забезпечення права підозрюваного, обвинуваченого на захист як реалізація засади кримінального провадження: практика ЄСПЛ.». URL: <https://doi.org/10.32850/sulj.2021.3.1.17>

8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). Документ 995_004, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

9. Про прокуратуру Закон України: 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

10. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>